

III. RÉSZ. A)

Dávid Ferenc észrevételei Blandrata György tételeire. Harmadik értekezés.

B. Gy. I. tétele.

Hisszük, hogy Jehova az igaz, számra egy Isten, ura, teremtője és atyja mindeneknek, rajta kívül soha senki más nem volt és nem lehet tekintélyben vagy természet szerint hozzá hasonló. Mivel pedig a zsidók és törökök is ugyanezen véleményen vannak, mi azt mondjuk, hogy ugyanazon Űr és Isten egyszersmind Jézus Krisztus atyja s leginkább ez elnevezéstől különbözünk a hitetlenektől.

D. F

A zsidók és törökök nem tagadják, hogy amaz egy Isten mindnyájunk teremtője és Krisztusnak Atyja; azonban tagadják, hogy olyan volna, aki öröktől fogva, a maga lényegéből nemzette őt. Ők ugyanis más prófátékban papokban, előljárókban s Isten más kegyes fiaiban hisznek. Ha már a különbséget kutatjuk, a törökök abban különböznek, hogy Mohamednek Krisztus után hozott tudományát erősebbnek állítják, mint a prófétákét és Krisztusét, a zsidók pedig abban, hogy Jézust nem hiszik és vallják a megígért messiásnak vagy Krisztusnak. A tételben kifejezett ama különbséget a Fiúra vonatkozólag e néven visszautasítom, mert egyezik a pápistákkal. Ezek nemcsak a törököktől és zsidóktól, hanem tőlünk is megkülönböztetik tudományukat azon okon, hogy mi tévelygünk Istennek mind lényegét, mind kinyilvánított akaratát illetőleg. A lényegben azért, mert tagadjuk annak egységét és hármasságát, akaratában pedig azért, mert ő azt akarta, hogy öröktől fogva nemzett Fia által idvezüljünk.

B. Gy. II. tétele.

Ez az igaz Úristen és Krisztusnak Atyja, azzal, hogy természeténél fogva egyedüli s magától való Isten és Úr, nemcsak az összes halandó és élő isteneket és urakat, hanem a halhatatlan Krisztust is kizárja az ő előjogának közösségéből, már csak ezen oknál fogva is.

D. F.

Ez az igaz Úristen és Krisztusnak Atyja, azzal, hogy természeténél fogva egyedüli s magától való Isten és Úr, nemcsak az összes halandó és élő isteneket és urakat, hanem a halhatatlan Krisztust is kizárja a maga előjogának közösségéből, sőt kizárja az Atyaisten láthatatlan istenségéből is, mint amely mással nem közösíthető, nehogy két, azonos istenségű, hasonló és mégis különböző Isten jöjjön létre.

B. Gy. III. tétele.

Ugyanaz az egyedülvaló, igaz Jehova, az ószövetségben a maga lelke által közvetlenül teremtett mindeneket, az újszövetség szerint pedig az ő Fia, a Jézus Krisztus által, a Szentlélekben, a világot újra és közvetlenül megalapította, általa ugyanazon Atyaisten, a neki adott minden hatalomnál fogva, most is kormányoz és igazgat mindeneket.

D. F.

E tétel alapján négy dolgot kívánok kinyilatkoztatni. Először: ha egymaga közvetlenül teremtette a világot és senki más vele együtt, akkor az ő lelke lesz maga az Isten, Fia pedig az ő ereje és képessége lesz, ez oknál fogva sem a Fiú, sem a Lélek nem teremtője, megtartója és igazgatója a mindenségnek, hanem maga az Atya és valahányszor a szentírásban ezeket a kifejezéseket találjuk: a Lélek által, a Fiú által, ez azt teszi, hogy saját maga által; erről tanuskodik Krisztus is: „az általam végzett munkákat nem én cselekszem, hanem maga az Atya, ki énbenem él.” És ez értelemben Krisztus közbenjárónak volta-képpen nem mondható, csak amennyiben az Atya általa és benne jeleníti meg a maga erejét, úgyhogy a cselekvés módja és minemősége inkább az emberi fölfogáshoz alkal-

mazva nyilvánítatik ki, semmint hogy az Atyaisten mellé akár a teremtésben, akár az újrateremtésben, akár pedig más cselekedetekben, valami társat vagy közvetítőt állítanak. Ezt Isten igéje világosan tagadja, amikor ilyeneket mond: „egymagam, senki kívülem“, valamint: „rajtam kívül semmi más Isten nincs.“

Másodszor: minthogy a teremtést, megtartást és igazgatást ilyenképpen fogjuk föl, nem látom be, miért ne lehetne azt mondani, hogy az első teremtés is ugyancsak a Fiú által történt.

Harmadszor: mivelhogy a „közvetve“ és „közvetlenül“ fogalmak kölcsönösen egymással szembe vannak állítva, nem látom be, hogyan alapíthatta Isten közvetlenül a Fiú által az új világot és most ugyancsak általa közvetve hogyan kormányozhat és igazgathat mindeneket.

Negyedszer: Hogy Krisztusnak hatalom adatott mennyben és földön, ez nem jelenti azt, hogy az Atya általa kormányoz és tart meg mindeneket, hanem hogy az ő szolgálatának és tudományának, mind a zsidók, mind a pogányok közt, hathatósak kell lennie abban, hogy őket összereljék, továbbá, hogy őt az Atyaisten úrrá, az egyház testének fejévé tette, hogy nyilvánvalóvá legyen, hogy az egyház első zsengejét Krisztus és a jámbor emberek aratják, annak kiteljesedése pedig az Atyától előre meghatározott időben fog végbemenni.

B. Gy. IV. tétele.

Ezt a Jehovát, akitől mindenek vannak és csak egyedül magasságos Isten, nem maga vagy a Szentlélek által közvetlenül kell segítségül hívni és tisztelni, hanem az ő egyszülött fia, a Krisztus által azért, mert a Krisztus közbenjárása nélkül az Atyához út egyáltalán nem nyílik, mivelhogy az Atya a szőlőműnkás, Krisztus a szőlőtő s mi a hajtásai vagyunk. Hasonlóképpen az Atyát nem a mi, hanem a Krisztus fejének mondják, Krisztust pedig a miénkének, mert voltaképpen nem az Isten, hanem a Krisztus tagjainak mondatunk, akitől közvetlenül nyerik a tagok az életet. Ezért úgy véljük, csalódnak azok, akik azt állítják, hogy ők a Krisztus közbenjárása nélkül az Atyától akár szentlelket, akár valami más egyebet nyerhetnek.

A mi tudományunk az, hogy ezt a Jehovát, akitől mindenek vannak, önmaga és a Szentlélek által kell segítségül hívni, nem pedig az ő egyszülött fia, a Krisztus által, hiszen másképpen Krisztus eljövetele előtt Istennek igaz segítségülhívása egyáltalán nem létezett volna, a Dávid zsoldáraiban is nem az igaz segítségülhívásnak formája volna elénk tárva. És nincs is az az újszövetségben megparancsolva, hogy a Krisztus közbenjárásával hívjuk segítségül az Atyát. Krisztus által azért nyílik út nekünk az Atyához, mert ő fölfejtette a módot és utat arra, hogy az Atyát megismerjük s hozzá járulhassunk, amint ezt a „megismerés“, „meglátás“, „az Atyához való járulás“ egyenértékű kifejezések nyilván megmutatják. A szőlőműves, szőlőtő és hajtások hasonlata, magának Krisztusnak magyarázata szerint, nem a közbenjárásra, hanem Krisztus tanítására s az ő erejére vonatkozik. Ami következtetés által van levonva, hogy t. i. az Atyát nem a mi, hanem a Krisztus fejének mondják, valamint, hogy minket sem mondanak Isten tagjainak, hanem a Krisztusénak, a Krisztus közbenjárása nélkül tehát semmit meg nem nyerünk: ez az állítás nem elég szilárd és helytálló. Mert még mielőtt Krisztus a mi fejünké lett volna, Isten fiainak könyörgései meghallgatásra találtak és az Atyaisten előtt kedvességet nyertek. S ellenkezik ezzel magának Krisztusnak a tanítása is. Miután ugyanis egynehányszor tanítványait intette, hogy az ő nevében kérjék az Atyát, nem parancsolja, hogy azt az ő közbenjárására s bizalmára kérjék, s nem azért mondja, hogy az Atya őket meg fogja hallgatni, mert ő lesz a közbenjárójuk, hanem, mert az Atya szereti őket. Az ige világos: „ama napon az én nevemben fogjátok kérni és nem mondom nektek, mivel én fogom az Atyát kérni érettetek.“ S azt sem olvassuk, hogy mikor az apostolok segítségül hívták amaz igaz Istent, azt állítólag a közbenjáróban biztukban tették volna s mégis azt olvassuk, hogy az Atyaisten meghallgatta az ő könyörgésüket. olvastam Kálvin Institutiójában, hogy az egyház üdvössége kezdettől fogva a közbenjáró személyén alapult s hogy ezt milyen megdönthetetlenül bizonyítja, ítéljék meg mások. Nem csalatkozhatnak, akik tisztükhöz híven,

Krisztust, a mestert és az ő tanítását követik. Már pedig Krisztus Máté 6., Luk. 6., Ján. 4. és más egyébütt, ahol az imádkozás formáját elénk tárja és megtanít arra, miképpen kell imádkozni, a közbenjáróban való bízunkról semmi említést nem tesz, hanem arra tanít, hogy állhatatosan kell imádkozni s azt igéri, hogy az Atyaisten kéréseinket meg fogja hallgatni. Hanem hát szinte mindenkinek, akik azt hiszik magukról, hogy a szentírásban járatosak, a szája már rájár arra, hogy a Krisztus közbenjárása nélkül nincs üdvösség, a benne való bizalom nélkül senki nem idvezül, a Krisztus ismerete nélkül senki Isten előtt kedves és szívesen látott nem lehet és hogy a mi kiválasztásunk, amit ők a mi kiválasztásunk alapjának állítanak, a Krisztuson alapszik. Ezek s hozzájuk hasonló dolgok mivei bizonyításra szorulnak, méltán kívánhatjuk a szentírás bizonyosságait. Mert a szentírás értelme az, hogy reménységünket és bizodalunkat vessük az egy Istenbe, Krisztusnak Atyjába, a Krisztusba vetett hit pedig annyi, mint elfogadni a bizonyágtételt és egyetérteni a Krisztus tanításával.